

Energetska efikasnost u parnim kotlovskim postrojenjima – mogućnosti i nova rešenja

Dejan Dotlić, dipl.inž.maš.
TT SLE

Proizvodni program kotlova

Savremeni Bosch blok kotlovi obezbeđuju efikasan proces i toplotnu energiju za sve oblasti primene: industrijski i komercijalni sektor, sistemi daljinskog grejanja

Proizvodni program komponenti kotlarnica

WSM-V / WSM-T	CSM / CHP	WA / WTM	EHB / BEM / EHM	GRM
				
Modul napojne vode	Modul kondenzata	Tretman vode i automatska analiza vode	Otpadne vode; ekspanzija, odmuljivanje, hlađenje, iskorišćenje topote	Regulacioni modul gasa
PM	SP / RP	RTS	SD	OCM / OSM / OPM / ORM
				
Pumpni modul	Razvodni / Dovodni vod	Osiguranje temperature povratne vode	Parorazdelnik	Moduli za snabdevanje uljem

Proizvodni pogoni

- Proizvodnja Bosch Industiekessel
- Proizvodnja Bosch Thermotechnik

Thermotechnology

TT/SSC INB | 19.05.2016. © Bosch Industiekessel GmbH 2013. All rights reserved, also regarding any disposal, exploitation, reproduction, editing, distribution, as well as in the event of applications for industrial property rights.

BOSCH

Energetska efikasnost

Dvostruko više iskustva. Dvostruko veća inovativna moć.
Loos je sada Bosch

Thermotechnology

TT/SLI-MKT | 19.05.2016. | © Bosch Industriekessel GmbH 2013. All rights reserved, also regarding any disposal, exploitation, reproduction, editing, distribution, as well as in the event of applications for industrial property rights.

Bosch Industriekessel GmbH

Od Avgusta 2009. deo
Bosch Thermotechnology divizije

Od Aprila 2011.: Novo ime kompanije:
Bosch Industriekessel GmbH

Thermotechnology

TT/SLI-MKT | 19.05.2016. | © Bosch Industriekessel GmbH 2013. All rights reserved, also regarding any disposal, exploitation, reproduction, editing, distribution, as well as in the event of applications for industrial property rights.

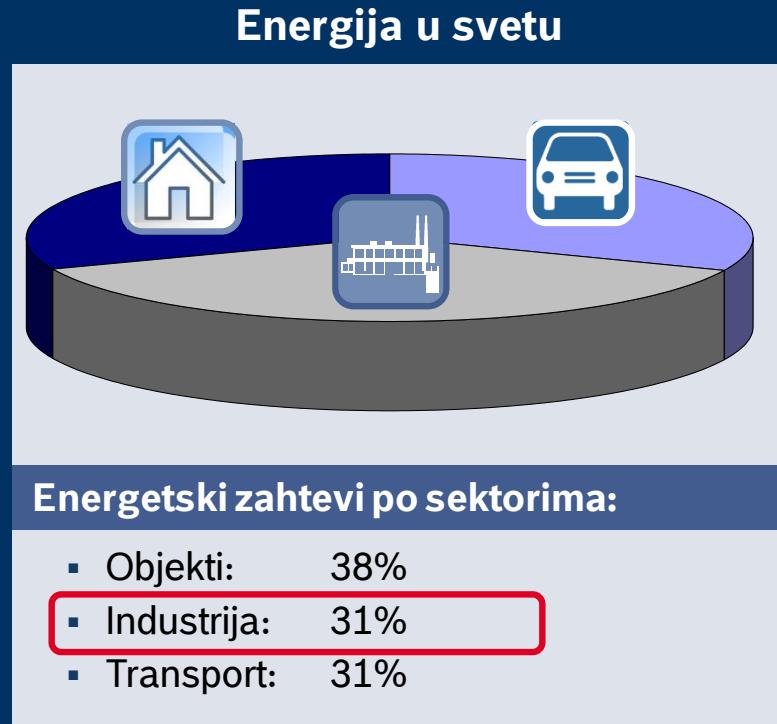

BOSCH

Naš motiv za veću efikasnost:

31%

Globalne potrošnje energije dolazi iz industrijskog sektora.

Source: International Energy Agency, 2009

Naš motiv za veću efikasnost:

20 – 30%

smanjenja potrošnje energije u industrijskom sektoru je moguće upotrebom najboljih dostupnih tehnologija.

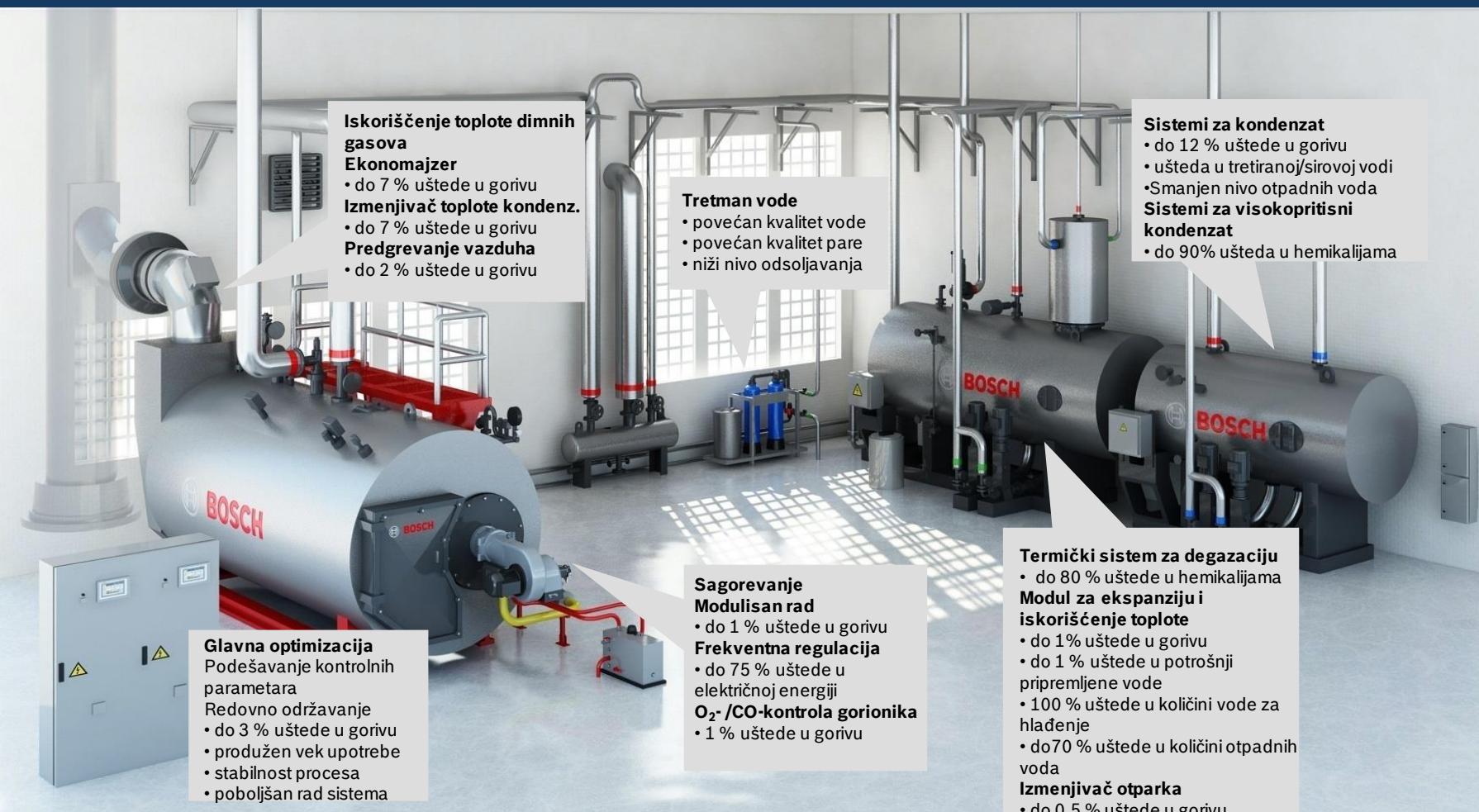

Značajne uštede u energiji upotrebom modularne tehnologije

Thermotechnology

TT/SLI-MKT | 19.05.2016. | © Bosch Industriekessel GmbH 2013. All rights reserved, also regarding any disposal, exploitation, reproduction, editing, distribution, as well as in the event of applications for industrial property rights.

Energetska efikasnost

Značajne uštede u energiji upotrebom modularne tehnologije

Thermotechnology

 BOSCH

Mogućnost optimizacije
sa strane dimnih gasova

Optimizacija odsoljavanja i
gubitaka odmuljivanja

Mogućnost optimizacije
sa strane gorionika

Optimizacija gubitaka
zračenja

Mogućnost optimizacije sa strane dimnih gasova

Thermotechnology

 BOSCH

Eko sistemi za parne kotlove

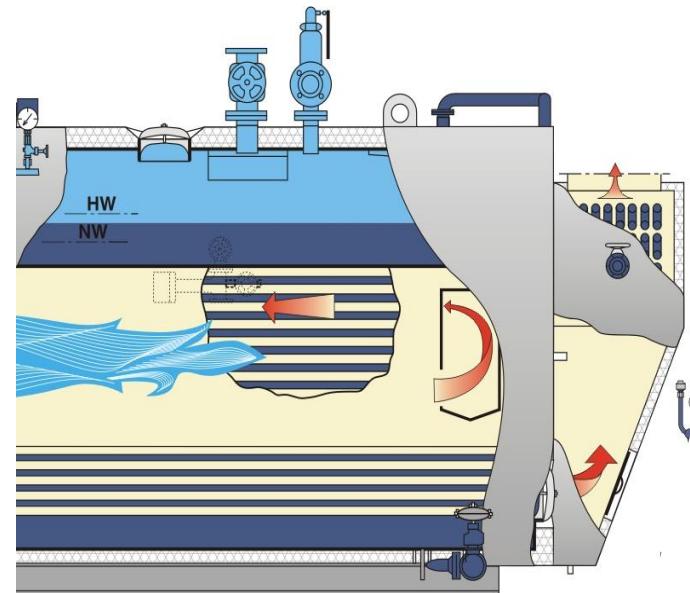

Thermotechnology

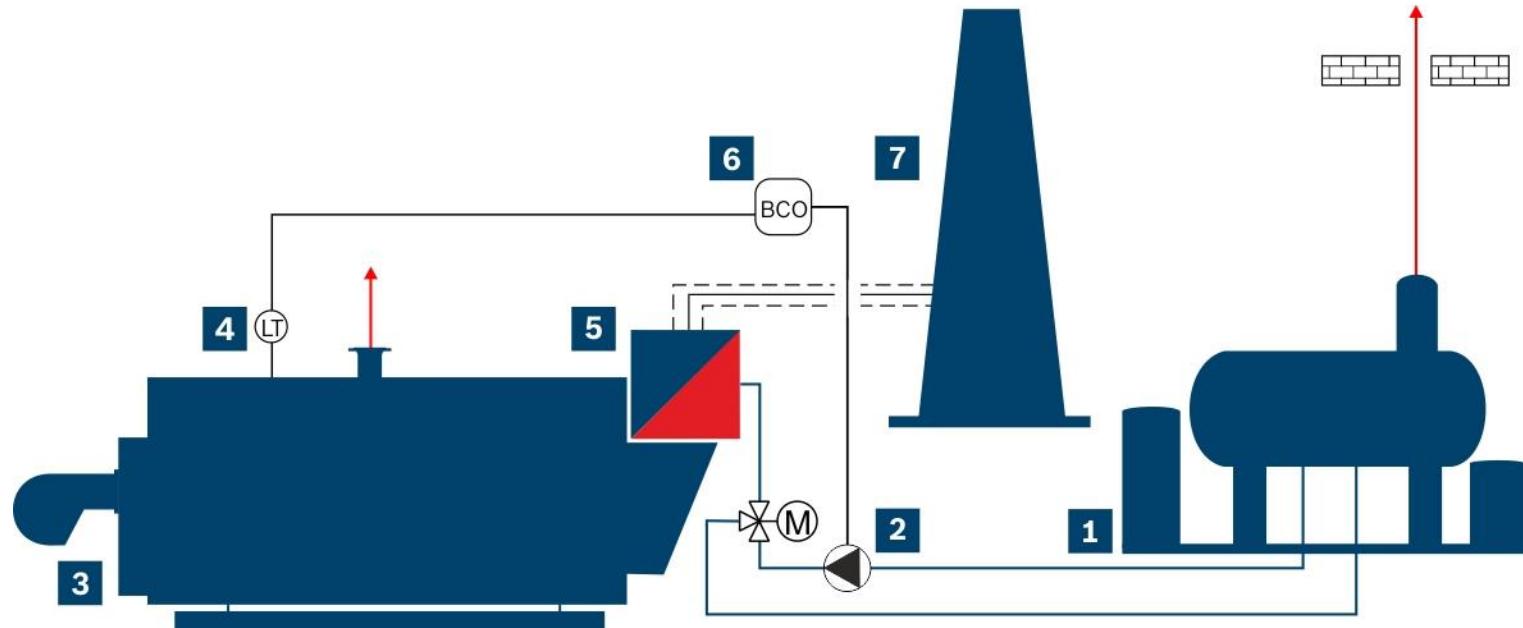
 BOSCH

Eko sistemi za parne kotlove

- Visoko efikasne spiralno-rebraste cevi sistema za gas, lako i teško lož ulje
- integriran u kotlovsku komoru dimnih gasova ili samostojeći
- povrattoplate 5 - 7 %
- gubici dimnih gasova < 5 %
- cevni sistem spremen za ugradnju, testiran i toplotno izolovan
- zahteva malo prostora
- bez dodatnih temelja

Eko sistemi za parne kotlove - integriran

- 1 Modul napojne vode WSM-V
- 2 Pumpni modul PM
- 3 Parni kotao
- 4 Nivo pretvarač

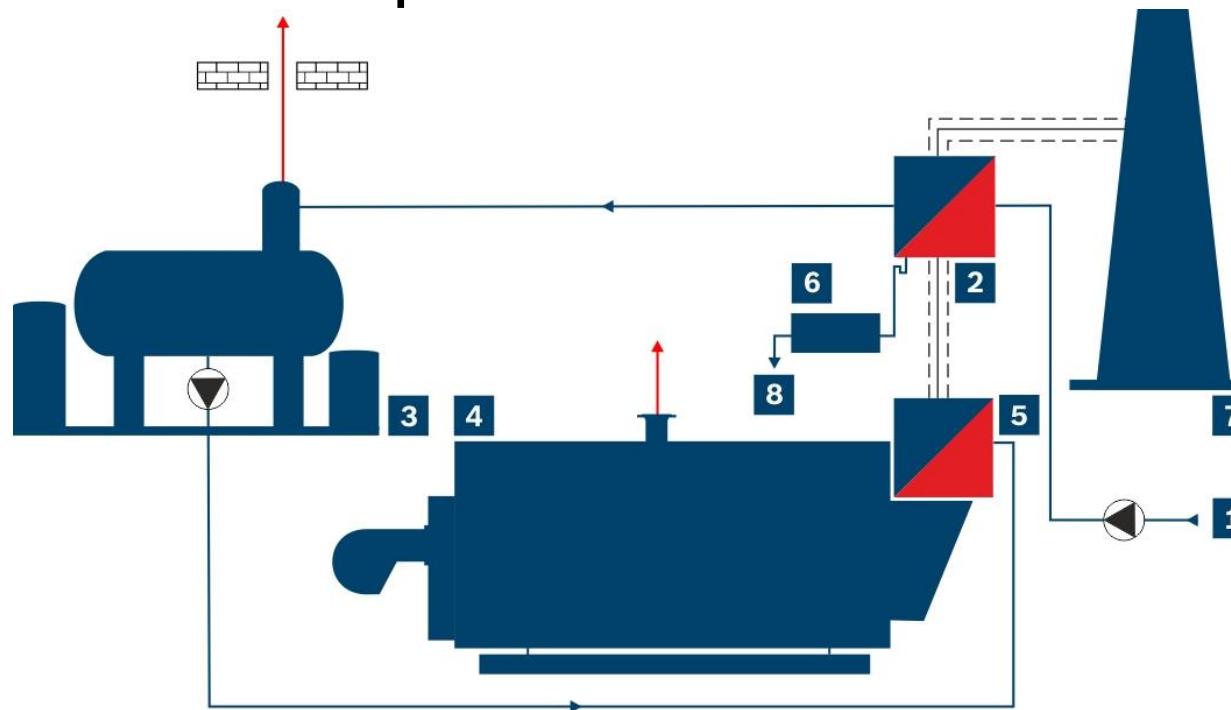
- 5 Ekonomajzer
- 6 Kontrola kotla BCO
- 7 Dimnjak

Thermotechnology

BOSCH

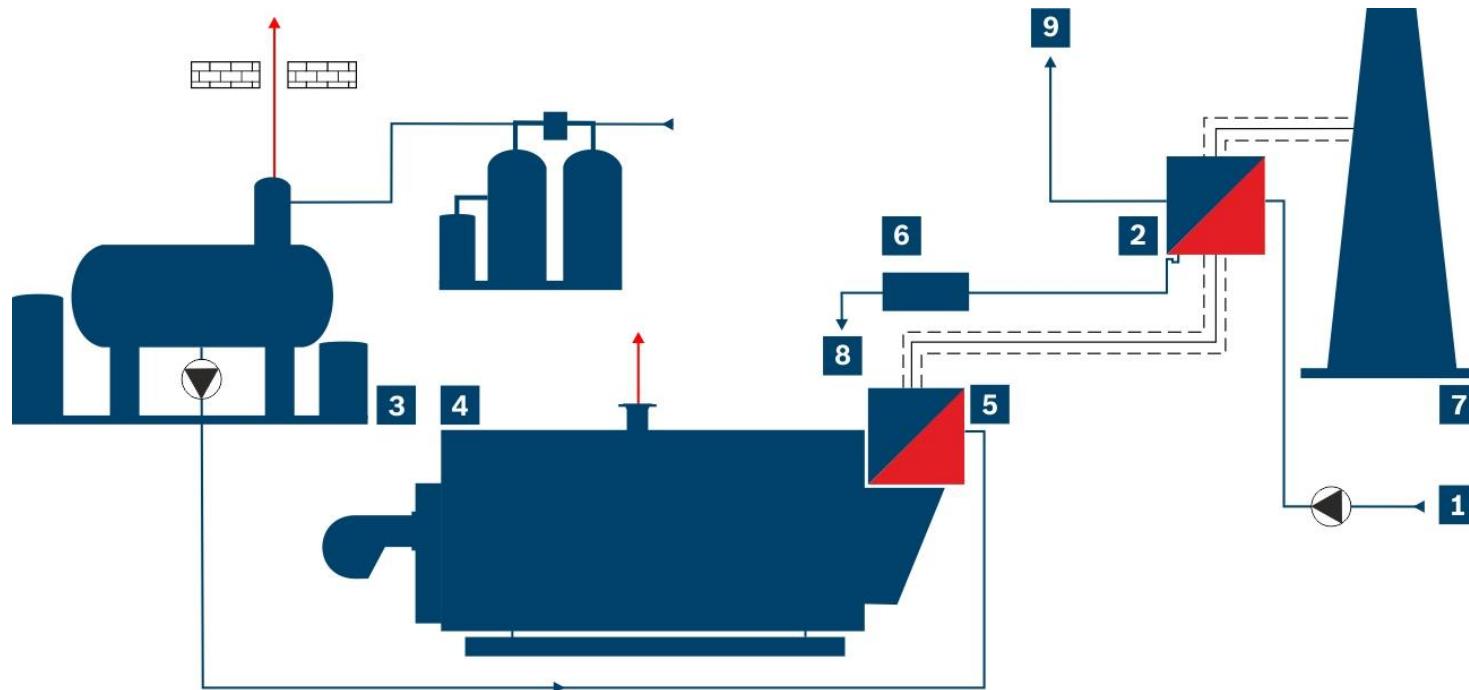
Eko sistemi za parne kotlove - kondenzacioni

- 1 Tretirana voda
- 2 Kondenzator dimnih gasova
- 3 Modul napojne vode WSM-V
- 4 Parni kotao

- 5 Ekonomajzer
- 6 Neutralizacija kondenzata
- 7 Dimnjak
- 8 ka modulu za ekspanziju i hlađenje

Eko sistemi za parne kotlove - kondenzacioni

1	Hladna voda	6	Neutralizacija kondenzata
2	Kondenzator dimnih gasova	7	Dimnjak
3	Modul napojne vode WSM-V	8	ka modulu za ekspanziju i hlađenje
4	Parni kotao	9	Proces za grejanje vode ili dopunsko grejanje
5	Ekonomajzer		

Energetska efikasnost

Potencijalne uštede putem kotla

Izmenjiva: toplove dimnih gasova

Projekat broj: 60500 Ponuda br.: -22
UL-S 8000x10

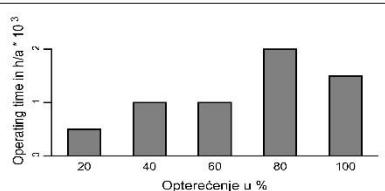

BOSCH

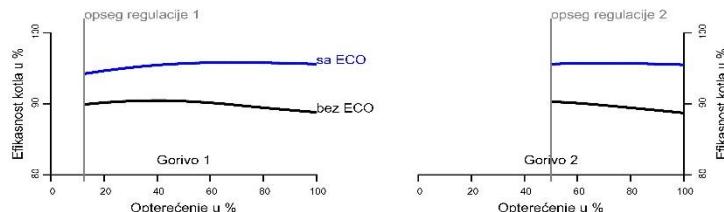
Datum štampanja: 12.09.2016

Profil opterećenja potrošača:

Trajanje pogona na 20%: 500 h/god.
Trajanje pogona na 40%: 1000 h/god.
Trajanje pogona na 60%: 1000 h/god.
Trajanje pogona na 80%: 2000 h/god.
Trajanje pogona na 100%: 1500 h/god.
Godišnje trajanje pogona: 6000 h

Potencijal uštede ekonomajzera

Legenda:

bez ECO: kotlo bez izmenjivača toplove dimnih gasova
sa Eco: kotlo sa izmenjivačem toplove dimnih gasova

Podaci za izbor:

Kapacitet zasićene pare a(nominalno opterećenje): 8000 kg/h
Nominalni termički kapacitet kotla: 5200 kW
Gorivo 1: LPG / propan-butan
Cena goriva: 1: 0,4 EUR/m³n
opseg regulacije 1: 8
Manner of driving fuel 1: 0 %
Gorivo 2: LFO / lako ulje za loženje EL
Cena goriva: 2: 0,9 EUR/kg
opseg regulacije 2: 2
Manner of driving fuel 2: 100 %

Napomene / uslovi za izbor:

- Ušteda energije pri primeni ekonomajzera kalkulisana je prema sledećem: povećanje efikasnosti putem smanjenja temperature dimnih gasova
- Uštede zavise od profila opterećenja potrošača u odnosu na optimizaciju podešenih parametara postrojenja
- We recommend start-up, maintenance and service resp. remote service by Bosch Industriekessel.

Potencijalne uštede putem kotla

Flue gas heat exchanger with flue gas condensation

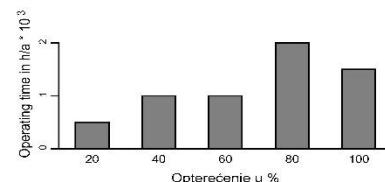
Projekat broj: 60500 Ponuda br.: -17
UL-S 8000x10

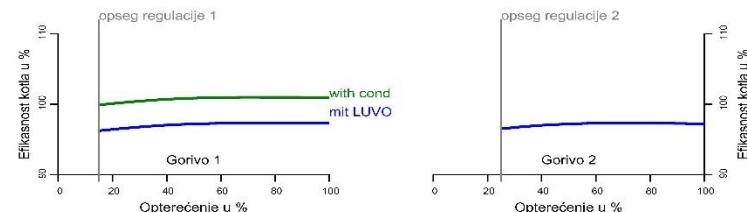
Datum štampanja: 12.09.2016

Profil opterećenja potrošača:

Trajanje pogona na 20%: 500 h/god.
Trajanje pogona na 40%: 1000 h/god.
Trajanje pogona na 60%: 1000 h/god.
Trajanje pogona na 80%: 2000 h/god.
Trajanje pogona na 100%: 1500 h/god.
Godišnje trajanje pogona: 6000 h

Saving potential flue gas heat exchanger with flue gas condensation:

Legenda:

mit LUVO: Kessel mit Luftvorwärmung
mit Kond.: Kessel mit Abgaskondensator und vorgesetztem System Luftvorwärmung

Podaci za izbor:

Kapacitet zasićene pare a(nominalno opterećenje): 8000 kg/h
Nominalni termički kapacitet kotla: 5200 kW
Zapreminski protok vode: 3,5 m³/h
Water inlet temperature: 10 °C
Gorivo 1: LPG / propan-butan
Cena goriva: 1: 0,4 EUR/m³n
opseg regulacije 1: 6,7
Manner of driving fuel 1: 100 %
Gorivo 2: LFO / lako ulje za loženje EL
Cena goriva: 2: 0,9 EUR/kg
opseg regulacije 2: 4
Manner of driving fuel 2: 0 %

Rezultati kalkulacije:

ušteda goriva gas: 29143 m³/a
Cost saving: 11657 EUR/a
CO2-saving: 190866 kg/god.

Napomene / uslovi za izbor:

- Ušteda energije pri primeni ekonomajzera kalkulisana je prema sledećem: increase of the efficiency by lowering of the flue gas temperature and partial condensation of the water content in the flue gas.
- Discharge quantity of water through the flue gas condenser decreases proportionally with the load.
- Uštede zavise od profila opterećenja potrošača u odnosu na optimizaciju podešenih parametara postrojenja
- We recommend start-up, maintenance and service resp. remote service by Bosch Industriekessel.

Thermotechnology

BOSCH

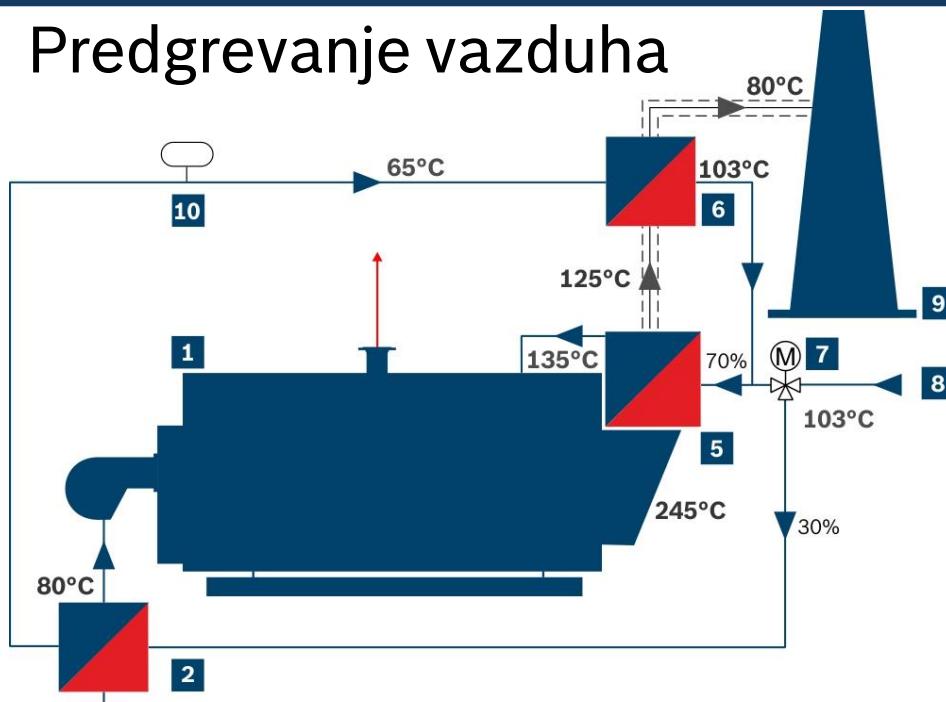
Predgrevanje vazduha

Thermotechnology

 BOSCH

Predgrevanje vazduha

- 1 Parni kotao
- 2 Izmenjivač topline za predgrevanje vazduha
- 3 Ventilator
- 4 Sagorevanje vazduha
- 5 Izmenjivač topline dimnih gasova 1
- 6 Izmenjivač topline dimnih gasova 2
- 7 Trokraki ventil
- 8 Napojna voda
- 9 Dimnjak
- 10 Kontrola temperature

- Deo napojne vode protiče kroz izmenjivač topline za predgrevanje vazduha
- Vazduh za sagorevanje se dogreva i napojna voda se hlađi strujanjem
- Smanjena temperatura dimnih gasova u izmenjivaču 2 je postignuta

Efikasnost sistema se povećava.

Zaštita od korozije za izmenjivače topline kontrolom temperature (65°C) pomoći strujanja napojne vode.

BOSCH

Energetska efikasnost NEW!

Potencijalne uštede putem kotla

air preheater

Projekat broj: 60500 Ponuda br.: -17

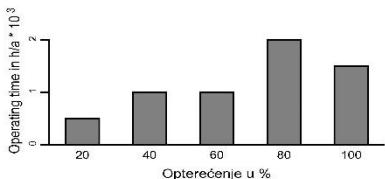
UL-S 8000x10

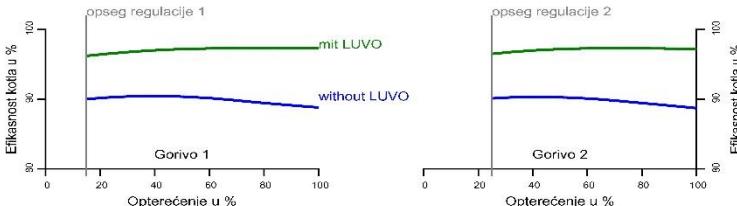
Datum štampanja: 12.09.2016

Profil opterećenja potrošača:

Trajanje pogona na 20%: 500 h/god.
 Trajanje pogona na 40%: 1000 h/god.
 Trajanje pogona na 60%: 1000 h/god.
 Trajanje pogona na 80%: 2000 h/god.
 Trajanje pogona na 100%: 1500 h/god.
 Godišnje trajanje pogona: 6000 h

Einsparpotential Luftvorwärmer:

Legenda:

ohne LUVO: Kessel ohne Abgaswärmetauscher und ohne Luftvorwärmung
 mit LUVO: Kessel mit Luftvorwärmung

Podaci za izbor:

Kapacitet zasićene pare a(nominalno opterećenje):

Nominalni termički kapacitet kotla: 5200 kW

Gorivo 1: LPG / propan-butani

Cena goriva: 1: 0,4 EUR/m³

opseg regulacije 1: 6,7

Manner of driving fuel 1: 100 %

Gorivo 2: LFO / lako ulje za loženje EL

Cena goriva: 2: 0,9 EUR/kg

opseg regulacije 2: 4

Manner of driving fuel 2: 0 %

Rezultati kalkulacije::

ušteda goriva gas: 70322 m³/a

Cost saving: 28129 EUR/a

CO2-saving: 460512 kg/god.

Napomene / uslovi za izbor:

- Die Energieeinsparung bei Einsatz eines Luftvorwärmers ergibt sich aus: povećanje efikasnosti putem smanjenja temperature dimnih gasova
- Uštede zavise od profila opterećenja potrošača u odnosu na optimizaciju podešenih parametara postrojenja
- We recommend start-up, maintenance and service resp. remote service by Bosch Industriekessel.

Potencijalne uštede putem kotla

air preheater

Projekat broj: 60500 Ponuda br.: -17

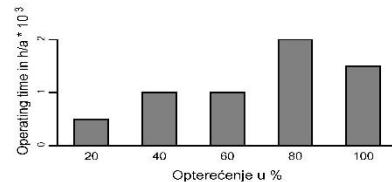
UL-S 8000x10

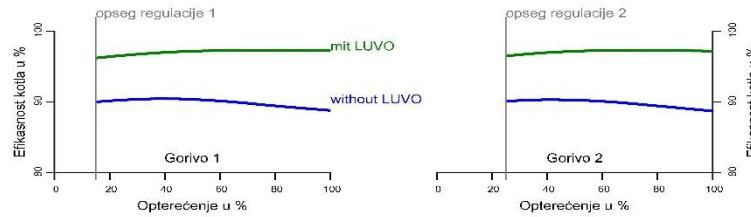
Datum štampanja: 12.09.2016

Profil opterećenja potrošača:

Trajanje pogona na 20%: 500 h/god.
 Trajanje pogona na 40%: 1000 h/god.
 Trajanje pogona na 60%: 1000 h/god.
 Trajanje pogona na 80%: 2000 h/god.
 Trajanje pogona na 100%: 1500 h/god.
 Godišnje trajanje pogona: 6000 h

Einsparpotential Luftvorwärmer:

Legenda:

ohne LUVO: Kessel ohne Abgaswärmetauscher und ohne Luftvorwärmung
 mit LUVO: Kessel mit Luftvorwärmung

Podaci za izbor:

Kapacitet zasićene pare a(nominalno opterećenje):

Nominalni termički kapacitet kotla: 5200 kW

Gorivo 1: LPG / propan-butani

Cena goriva: 1: 0,4 EUR/m³

opseg regulacije 1: 6,7

Manner of driving fuel 1: 0 %

Gorivo 2: LFO / lako ulje za loženje EL

Cena goriva: 2: 0,9 EUR/kg

opseg regulacije 2: 4

Manner of driving fuel 2: 100 %

Rezultati kalkulacije::

ušteda goriva ulje:

165956 kg/god.

Cost saving:

149361 EUR/a

CO2-saving:

525617 kg/god.

Napomene / uslovi za izbor:

- Die Energieeinsparung bei Einsatz eines Luftvorwärmers ergibt sich aus: povećanje efikasnosti putem smanjenja temperature dimnih gasova
- Uštede zavise od profila opterećenja potrošača u odnosu na optimizaciju podešenih parametara postrojenja
- We recommend start-up, maintenance and service resp. remote service by Bosch Industriekessel.

Zadržavamo pravo izmene

Zadržavamo pravo izmene

Thermotechnology

TT/SLI-MKT | 19.05.2016. | © Bosch Industriekessel GmbH 2013. All rights reserved, also regarding any disposal, exploitation, reproduction, editing, distribution, as well as in the event of applications for industrial property rights.

BOSCH

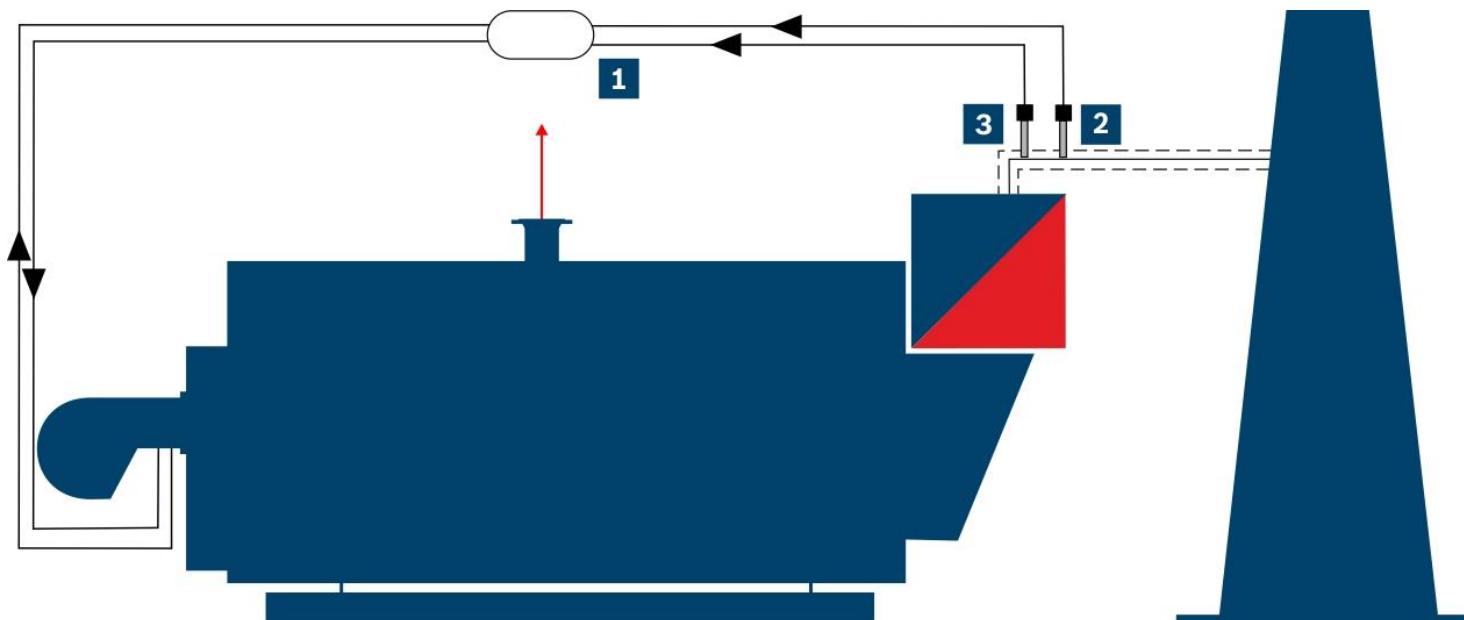

**Mogućnost optimizacije
sa strane gorionika**

Opcije za optimizaciju sagorevanja

- **Kontrola brzine**
  - Režim rada ventilatora gorionika na maloj snazi
- **Kontrola kiseonika**
  - Samooptimizacija konstantnog sagorevanja kontrolisana sagorevanjem kiseonika
- **CO kontrola**
  - precizna samooptimizacija sagorevanja merenjem nesagorelih komponenti u dimnom gasu
- **Izbegavanje gubitaka kroz pred-ventilaciju**
  - Gorionik sa velikim radnim opsegom i optimalnim podešavanjima kontrole sistema

Optimizacija sagorevanja- O₂/CO kontrola

- 1 Kontrola
- 2 Senzor kiseonika
- 3 Senzor ugljen monoksida

Energetska efikasnost NEW!

Potencijalne uštede putem gorionika

O2 regulation

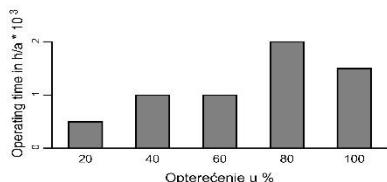
Projekat broj: 60500 Ponuda br.: -17
UL-S 8000x10

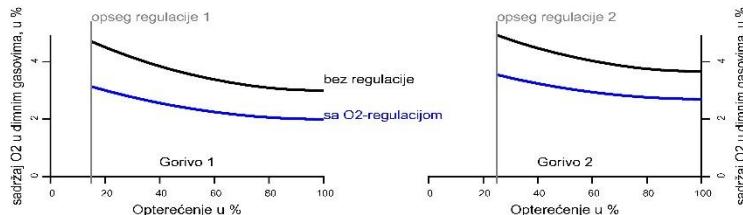
Datum štampanja: 12.09.2016

Profil opterećenja potrošača:

Trajanje pogona na 20%: 500 h/god.
Trajanje pogona na 40%: 1000 h/god.
Trajanje pogona na 60%: 1000 h/god.
Trajanje pogona na 80%: 2000 h/god.
Trajanje pogona na 100%: 1500 h/god.
Godišnje trajanje pogona:: 6000 h

Potencijal uštede O2 regulacijom:

Podaci za izbor:

Kapacitet zasićene pare a(nominalno opterećenje): 6000 kg/h
Nominalni termički kapacitet kotla:: 5200 kW
Gorivo 1: LPG / propan-butani
Cena goriva: 0,4 EUR/m³
opseg regulacije 1: 6,7
Manner of driving fuel 1: 100 %
Gorivo 2: LFO / lako ulje za loženje EL
Cena goriva: 0,9 EUR/kg
opseg regulacije 2: 4
Manner of driving fuel 2: 0 %
Temperatura izduvног гаса: 80 °C
Medium temperature: 175,36 °C

Rezultat O2-regulacije::

ušteda goriva gas: 1939 m³/a
Cost saving: 776 EUR/a
CO2 saving: 12699 kg/god.

Napomene / uslovi za izbor:

- The energy saving of the O2 control results from:
reduced waste gas loss by smaller oxygen content in flue gas
- Uštede zavise od profila opterećenja potrošača u odnosu na optimizaciju podešenih parametara postrojenja
- We recommend start-up, maintenance and service resp. remote service by Bosch Industriekessel.

Potencijalne uštede putem gorionika

Ventilator sa kontrolom broja obrtaja

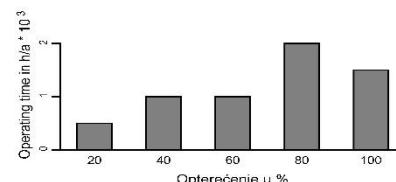
Projekat broj: 60500 Ponuda br.: -17
UL-S 8000x10

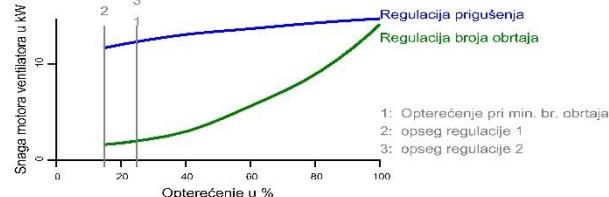
Datum štampanja: 12.09.2016

Profil opterećenja potrošača:

Trajanje pogona na 20%: 500 h/god.
Trajanje pogona na 40%: 1000 h/god.
Trajanje pogona na 60%: 1000 h/god.
Trajanje pogona na 80%: 2000 h/god.
Trajanje pogona na 100%: 1500 h/god.
Godišnje trajanje pogona:: 6000 h

Potencijal uštede regulacijom broja obrtaja:

Podaci za izbor::

Kapacitet zasićene pare a(nominalno opterećenje): 6000 kg/h
Nominalni termički kapacitet kotla:: 5200 kW
Cena struje:: 0,05 EUR/kWh
Gorivo 1: LPG / propan-butani
opseg regulacije 1: 6,7
Manner of driving fuel 1: 0 %
Gorivo 2: LFO / lako ulje za loženje EL
opseg regulacije 2: 4
Manner of driving fuel 2: 100 %
Nominalna snaga ventilatora:: 15 kW
Min. br. obrtaja u zavisnosti od gorionika:: 50 %
Rezultati kalkulacije::
Ušteda električne energije:: 34936 kWh/a
Cost saving: 1747 EUR/a
Procentualna ušteda:: 41,9 %

Napomene / uslovi za izbor::

- Ušteda energije na ventilatoru kalkuliše se prema stedeci razlike između ulazne snage motora pri regulaciji prigušenjem i pri regulaciji broja obrtaja.
- The fan speed can only be lowered to a minimum speed.
- The minimum speed results of the firing depending minimum speed and the burner turn down ratio.
- Uštede zavise od profila opterećenja potrošača u odnosu na optimizaciju podešenih parametara postrojenja
- We recommend start-up, maintenance and service resp. remote service by Bosch Industriekessel.

Zadržavamo pravo izmene

Zadržavamo pravo izmene

Thermotechnology

TT/SLI-MKT | 19.05.2016. | © Bosch Industriekessel GmbH 2013. All rights reserved, also regarding any disposal, exploitation, reproduction, editing, distribution, as well as in the event of applications for industrial property rights.

**Optimizacija gubitaka
zračenja**

Thermotechnology

TT/SLI-MKT | 19.05.2016. © Bosch Industriekessel GmbH 2013. All rights reserved, also regarding any disposal, exploitation, reproduction, editing, distribution, as well as in the event of applications for industrial property rights.

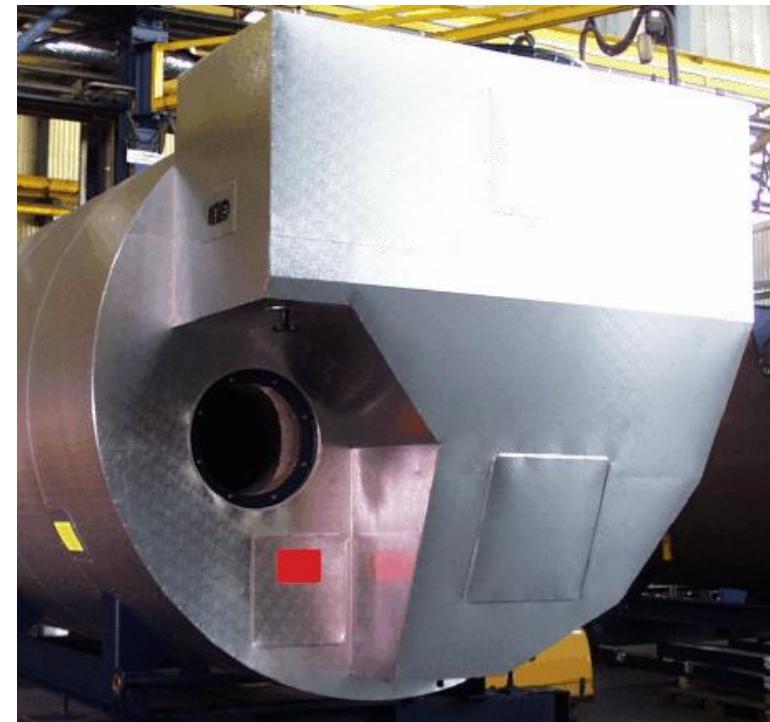

BOSCH

Tehnologija izolacije kotla

Slika UL-S

- Izolacija svih otvora za nadzor i čišćenje:
  - tela kotla
  - komore dimnih gasova
  - Eko kućišta
- nema odstojnika (topljeni mostovi) u cilindričnoj zoni
- Visokoefikasna izolacija debljina od 100-250 mm

Optimizacija odsoljavanja i
gubitaka odmuljivanja

Moduli za hlađenje, ekspanziju i iskorišćenje toplote odmuljivanja i odsoljavanja

Modul za odmuljenje,
ekspanziju i hlađenje
BEM

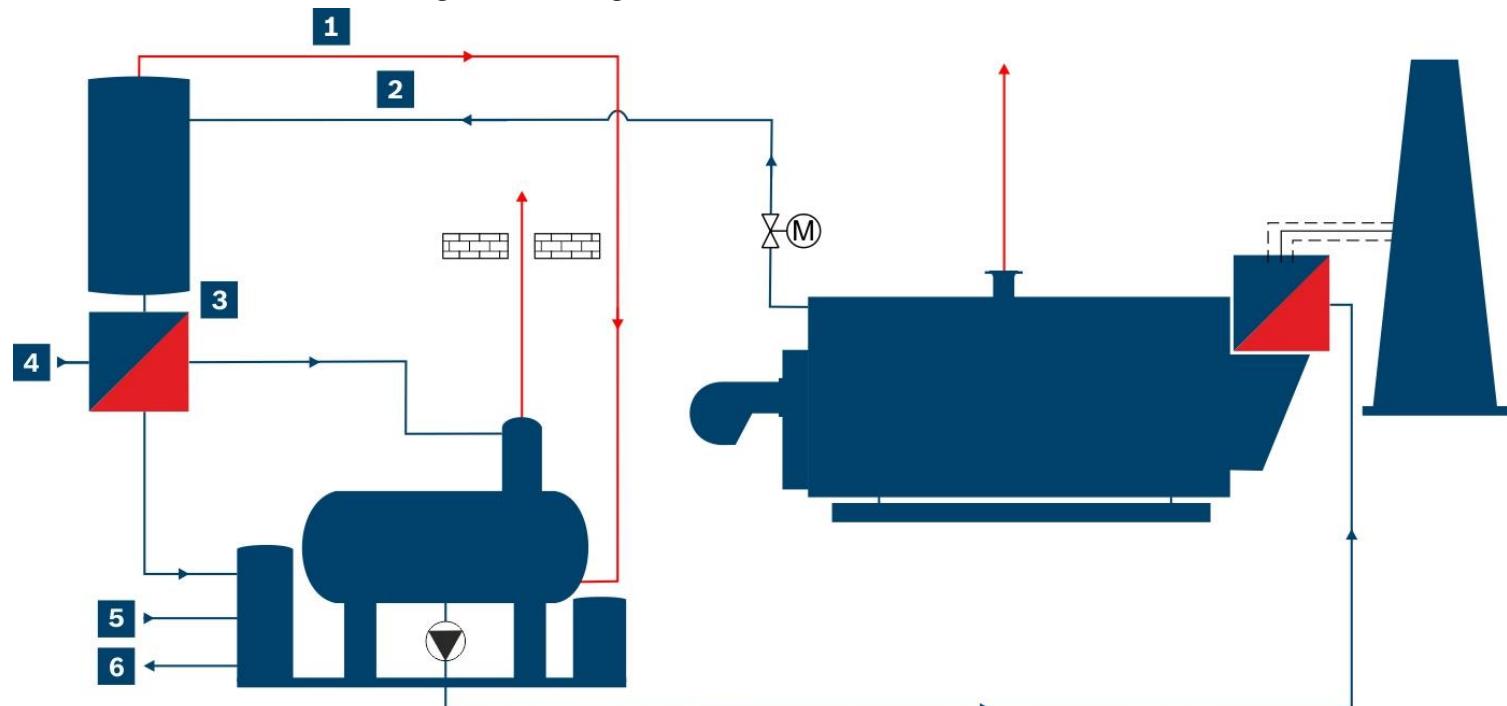

Modul za ekspanziju i
iskorišćenje toplote
odsoljavanja **EHM**

Modul za ekspanziju,
iskorišćenje toplote i
odmuljivanje **EHB**

Modul za odsoljavanje

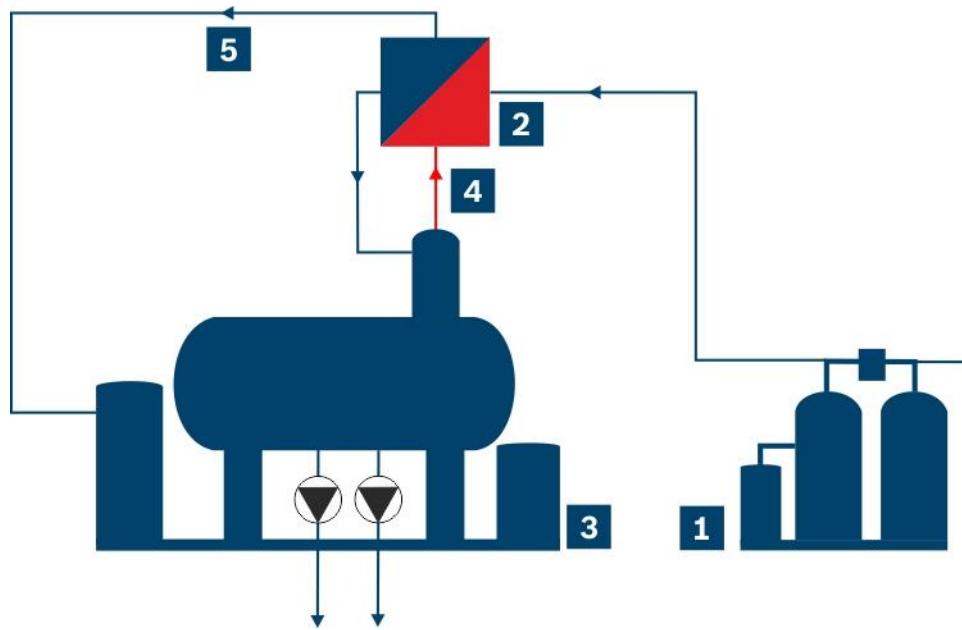
- 1** Ekspandirana para
- 2** Kotlovska voda od odsoljavanja
- 3** Modul za ekspanziju EHM

- 4** Tretirana voda
- 5** Voda za hlađenje
- 6** Drenaža

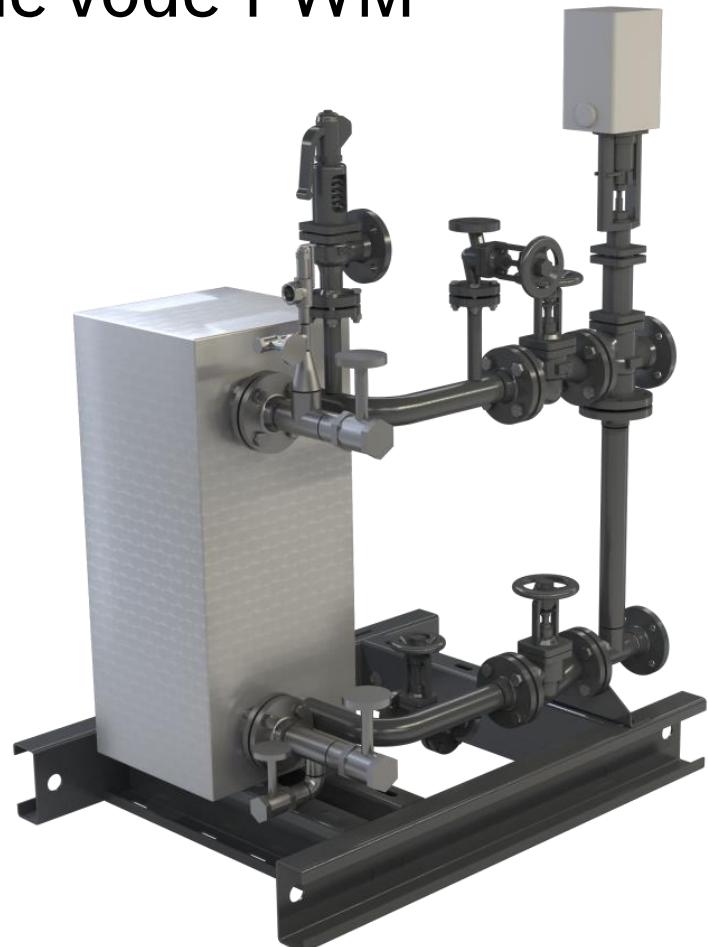
Optimizacija sistema za
termičku degazaciju

Hlađenje pare

- 1** Modul za pripremu vode WTM
- 2** Hladnjak pare VC
- 3** Modul napojne vode WSM-V
- 4** Otparak 103 °C
- 5** Kondenzat otparka ca. 35 °C

Modul za hlađenje napojne vode FWM

Princip rada

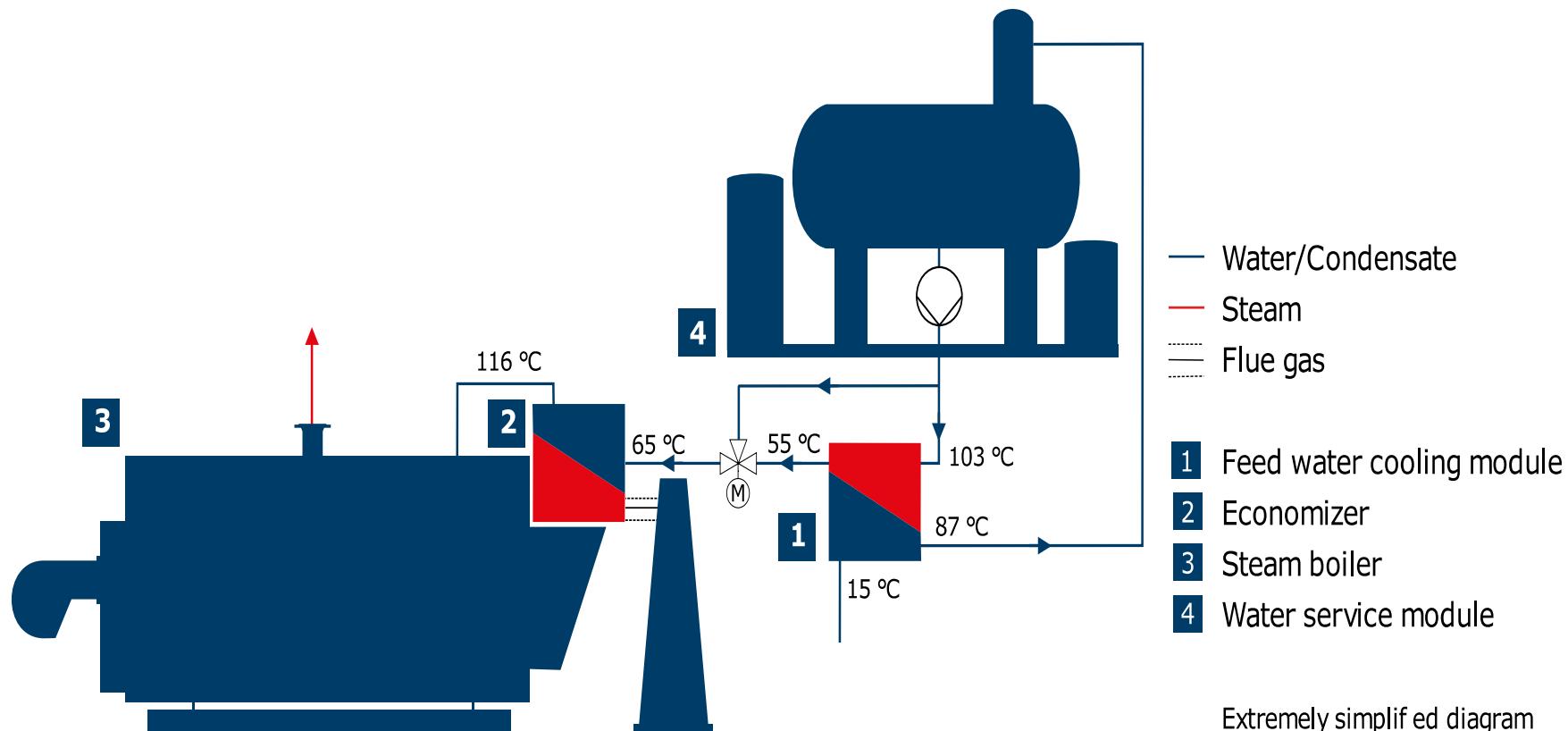
→ Napojna voda se hlađi na 65°C

- Niža temperatura napojne vode vodi ka nižoj temperaturi dimnih gasova posle ekonomajzera
- Iz ovog sledi povećanje termičke efikasnosti:
  - Do 1.8% za troprolazne parne kotlove
  - Do 3% za parne kotlove sa četiri prolaza

→ Predgrevanje omekšane ili procesne vode

- Usled toga smanjenaje količina pare potrebna za zagrevanje napojne vode

Princip rada

**Optimizacija sistema za
kondenzat**

Thermotechnology

 BOSCH

TT/SLI-MKT | 19.05.2016. | © Bosch Industriekessel GmbH 2013. All rights reserved, also regarding any disposal, exploitation, reproduction, editing, distribution, as well as in the event of applications for industrial property rights.

Tretman kondenzata

Postrojenje za visokopritisni kondenzat umesto otvorenog sistema kondenzata

Zadaci: prikupljanje, skladištenje i transport kondenzata

- Bez gubitaka u toploti zbog ekspanzije pare
- Smanjena upotreba hemikalija za tretman vode
- Smanjen nivo odsoljavanja / odmuljivanja
- Smanjena mogućnost nastanka korozije u sistemu kondenzata

Analizator vode WA

- Ušteda u hemikalijama
- Ušteda goriva
- Ušteda u troškovima osoblja

**Optimizacija upotrebom
moderne tehnologije**

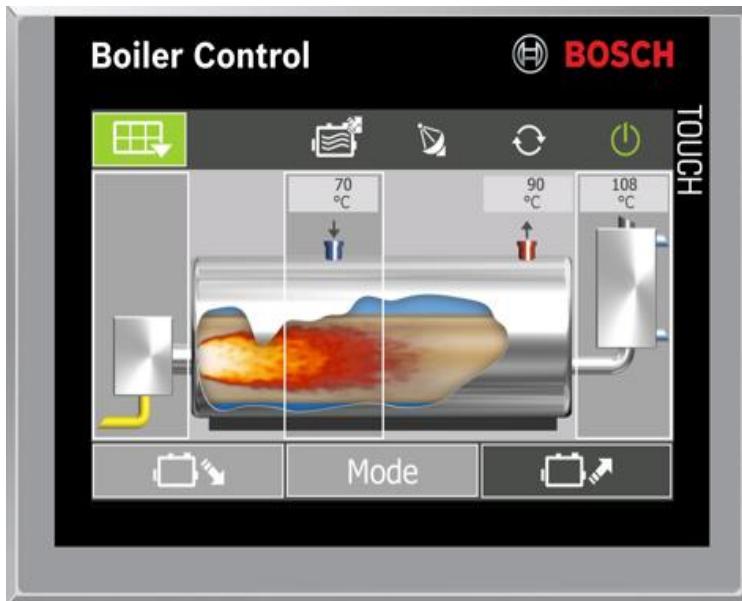
Thermotechnology

 BOSCH

Štednja energije upotrebom modernih tehnologija

Štednja energije upotrebom modernih tehnologija

BCO/SCO

MEC CONTROL

Hvala na pažnji

www.bosch-industrial.com

Thermotechnology

TT/SLI-MKT | 19.05.2016. | © Bosch Industriekessel GmbH 2013. All rights reserved, also regarding any disposal, exploitation, reproduction, editing, distribution, as well as in the event of applications for industrial property rights.

BOSCH